

Försäkringsvillkor för

Avtalsförsäkringar

KFO-LO

Avtalsgrupplivförsäkring (AGL), KAP,
GTP-Familjeskydd, avvecklingsförmån STPK

Enligt överenskommelser mellan Arbetsgivarförbundet KFO
och Landsorganisationen Sverige LO

Folksam ömsesidig livförsäkring och
Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)

Gäller från och med 1 januari 2019

Folksam

Innehåll

1. Försäkringsavtalet	4
1.1 Försäkringsgivare.....	4
1.2 Kollektivavtalsparter.....	4
1.3 Om Pensionsvalet.....	4
1.4 Tecknande av försäkringsavtal.....	4
1.5 Försäkringsavtalets omfattning.....	4
1.6 Försäkringsavtalets upphörande.....	5
1.7 Försäkrad.....	5
1.8 Försäkringstagare.....	5
1.9 Basbelopp.....	5
1.10 Förfogande över försäkring.....	5
1.11 Kontrolluppgifter.....	5
2 Försäkringsförmåner	6
3 Premier	6
4 Garanti	6
5 Särskilda bestämmelser för hemarbetstagare	7
6 Utlandstjänstgöring	7
7 Avtalsgrupplivförsäkring (AGL)	8
7.1 AGL-förmåner.....	8
7.2 Rätt till AGL-förmåner.....	8
7.3 Rätt till AGL-förmåner i särskilda fall.....	8
7.4 Inträde av AGL-skydd.....	8
7.5 AGL-skydd under anställning.....	9
7.6 AGL-skydd vid sjukdom.....	9
7.7 Efterskydd.....	9
7.8 AGL-förmåner.....	10
7.9 Förmånstagarförordnande.....	11
7.10 Allmänna bestämmelser.....	12
8 KAP	13
8.1 Försäkringsförmåner.....	13
8.2 Pensionsålder.....	13
8.3 Ålderspension.....	13
8.4 Förmånstagarförordnande.....	14
8.5 Ändring av avtalet – den försäkrades ändringsmöjligheter.....	15
8.6 Hälsokrav.....	16
8.7 Förvaltningsform.....	16
8.8 Flytträtt.....	20
8.9 Utbetalningsbestämmelser.....	21
8.10 Förmånstagarers ändringsmöjligheter innan utbetalningar har påbörjats.....	21
9 GTP-Familjeskydd	22
9.1 När försäkringsskyddet träder i kraft.....	22
9.2 När försäkringsskyddet upphör.....	22
9.3 Familjeskyddets storlek.....	22
9.4 Utbetalning av pension.....	22
9.6 Rätt att senarelägga utbetalning av pension.....	23
9.7 Efterskydd.....	23
9.8 Fortsättningsförsäkring.....	24
9.9 Överskott.....	24

10 Övergångsreglerna för födda 1933 – 1968	25
10.2 Återbäring och värdesäkring	26
10.3 Utbetalning	26
11 Anmäla dödsfall	26
12 Medgivande	26
13 Felaktigt utbetalt belopp	26
14 Oriktiga uppgifter	27
15 Räntebestämmelser	27
16 Avgifter och skatter	27
16.1 Avgifter för KAP	27
16.2 Skatter	28
17 Skaderegistrering	28
18 Begränsning av ansvar	28
19 Begränsningar av försäkrings giltighet	29
19.1 Krigstillstånd i Sverige.....	29
19.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige.....	29
19.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter	29
20 Skydd av personuppgifter	30
21 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism	31
22 Ändring av försäkringsvillkor	31
23 Tolkning av försäkringsvillkor	31
24 Om vi inte skulle komma överens	32
25 Begreppsförklaringar	34

Förkortningar

KFO	Arbetsgivarföreningen KFO
LO	Landsorganisationen Sverige LO
GTP	Gemensam tjänstepension
KAP	Kooperationens avtalspension
KFF-nämnd	Kooperativa fackliga försäkringsnämnden

1. Försäkringsavtalet

1.1 Försäringsgivare

Försäringsgivare för avtalsgrupplivförsäkring (AGL), avvecklingsförmån STPK, KAP med traditionell förvaltning och GTP-Familjeskydd är försäkringsföretaget Folksam ömsesidig livförsäkring, med organisationsnummer 502006-1585. Försäringsgivare för KAP med fondförvaltning är försäkringsföretaget Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), med organisationsnummer 516401-8607. Styrelserna har sina säten i Stockholm. Huvudkontorets adress, för respektive bolag, är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. För mer information om bolagen, gå in på folksam.se. Bägge försäringsgivarna kallas i dessa försäkringsvillkor gemensamt för Folksam. Aktuella försäkringsvillkor finns på folksam.se.

1.2 Kollektivavtalsparter

Dessa försäkringsvillkor baseras på överenskommelser mellan Arbetsgivarföreningen KFO (KFO) och Landsorganisationen Sverige (LO), nedan kallade kollektivavtalsparterna, och gäller för anställda som omfattas av Avtalsförsäkringar KFO-LO.

Försäkringsvillkoren är fastställda av Folksam, efter godkännande av kollektivavtalsparterna och gäller från 1 januari 2019. För försäkringsfall som inträffat tidigare än 1 januari 2019 gäller de villkor som gällde då försäkringsfallet inträffade om inte annat framgår av dessa villkor.

1.3 Om Pensionsvalet

KPA Pensionservice AB med särskilt företagsnamn Pensionsvalet PV (nedan kallat Pensionsvalet) sköter på uppdrag av kollektivavtalsparterna administrationen av Avtalsförsäkringar KFO-LO. Folksam har också träffat administrationsavtal med Pensionsvalet. Detta innebär bland annat att Pensionsvalet för Folksams räkning tecknar, ändrar och avslutar försäkringsavtal, samlar in uppgifter som ska ligga till grund för förmåner och premier, utför hälsoprövning, fakturerar premier samt lämnar generell information om Avtalsförsäkringar KFO-LO till försäkringstagarna och de försäkrade. Pensionsvalet företräder därmed Folksam i dessa uppgifter även när det inte särskilt anges i dessa försäkringsvillkor.

1.4 Tecknande av försäkringsavtal

Försäkringsavtal om Avtalsförsäkringar KFO-LO träffas mellan arbetsgivare och Pensionsvalet.

Försäkringsavtal om avtalsgrupplivförsäkring (AGL) och GTP-Familjeskydd har slutits i och med att Pensionsvalet och arbetsgivaren undertecknat anslutningsavtalet.

I anslutningsavtalet anges vid vilken tidpunkt försäkringsavtalet träder i kraft. Om i Avtalsförsäkringar KFO-LO angiven garanti gäller för någon anställd skall försäkringsavtalet tecknas att gälla från den tidpunkt från vilken garantin gäller.

Företagare och make eller registrerad partner till företagaren omfattas inte av försäkringsavtalets bestämmelser för anställda.

Som företagare betraktas

- i företag som inte är juridisk person samtliga ägare
- i handelsbolag samtliga delägare
- i kommanditbolag komplementär
- i aktiebolag, aktieägare vars aktieinnehav för sig eller sammanräknat med aktier som ägs av make eller registrerad partner, förälder eller barn till aktieägaren, uppgår till minst en tredjedel av aktierna i bolaget.

1.5 Försäkringsavtalets omfattning

Samtliga hos arbetsgivaren anställda som omfattas av kollektivavtal med LO-förbund omfattas av försäkringsavtalets bestämmelser om AGL och GTP-Familjeskydd med de begränsningar som framgår av försäkringsvillkoren i övrigt.

För försäkringsavtalet gäller överenskommelser mellan kollektivavtalsparterna i tillämpliga delar, försäkringsbrev, försäkringsvillkor, försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL), försäkringsrörelselagen (2010:2043, FRL) och allmän svensk lag. Försäkringsavtalet grundar sig på de uppgifter som försäkringstagaren eller den försäkrade skriftligen lämnat till Folksam genom Pensionsvalet.

1.6 Försäkringsavtalets upphörande

Försäkringsavtal kan inte sägas upp av någon part så länge arbetsgivaren, beträffande någon kategori av anställda, är bunden av kollektivavtal som medför att anställd omfattas av i Avtalsförsäkringar KFO-LO angiven garantibestämmelse.

I övriga fall kan försäkringsavtal upphöra att gälla tidigast vid utgången av månaden närmast efter den månad då arbetsgivaren eller Folksam genom Pensionsvalet sagt upp avtalet. Folksam genom Pensionsvalet kan säga upp försäkringsavtalet om arbetsgivaren inte i rätt tid betalat förfallna premier, räntor och avgifter. Folksam genom Pensionsvalet kan även säga upp försäkringsavtalet om arbetsgivaren underlåtit att lämna debiteringsunderlag för slutlig premie eller de uppgifter i övrigt som erfordras för att fastställa slutlig premie.

1.7 Försäkrad

Försäkrad är den anställda på vars liv och hälsa försäkringen gäller. I fråga om rätten till pension, rätten att välja till återbetalningsskydd och förmånstagare, rätten att ändra försäkringen samt rätten att eventuellt kunna flytta intjänat pensionskapital avses varje försäkrad som försäkringstagare.

1.8 Försäkringstagare

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare som tecknar försäkringen med den anställda som försäkrad.

1.9 Basbelopp

Med prisbasbelopp och förhöjt prisbasbelopp menas de belopp som fastställs varje år i enlighet med regler i socialförsäkringsbalken (2010:110) (SFB).

1.10 Förfogande över försäkring

Försäkring (avvecklingsförmån STPK, KAP och GTP-familjeskydd) får inte pantsättas eller belånas. Den får inte heller överlåtas eller återköpas i strid mot bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229) eller på annat sätt ändras så att den inte längre uppfyller villkoren för en pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen.

1.11 Kontrolluppgifter

Folksam lämnar i förekommande fall kontrolluppgifter enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

2 Försäkringsförmåner

Dessa försäkringsvillkor gäller för avtalsgrupplivförsäkring (AGL), avvecklingsförmån STPK, KAP och GTP-familjeskydd.

För KAP sker ingen premieinbetalning sedan 1 januari 2011. Intjänad pension kvarstår enligt reglerna för fribrev.

Enskild försäkrings omfattning framgår av försäkringsbrev, försäkringsbesked och värdebesked.

3 Premier

Arbetsgivaren betalar premien för anställd som omfattas av avtalsgrupplivförsäkring (AGL) till i § 32 a LAS angiven ålder, om anställningen består efter i § 32 a LAS angiven ålder ska arbetsgivaren fortsätta betala premien.

Stiftelsen för kollektivavtalsgaranti m.m. för KAP inom avtalsområdet KFO-LO betalar premien för GTP-familjeskydd så länge försäkringsskyddet gäller, längst till i § 32 a LAS angiven ålder.

Ovanstående gäller även anställd vid utlandstjänstgöring enligt samma regler som för anställd i Sverige.

Premie för varje försäkring fastställs av Folksam normalt före ingången av varje kalenderår (premieåret) enligt gällande försäkringstekniska regler och gäller för ett kalenderår i taget, om inte annat beslutas av Folksam.

4 Garanti

Har arbetsgivare i kollektivavtal förbundit sig att ansluta sig till Avtalsförsäkringar KFO-LO men sedan försummat detta, ska den som arbetar inom det sakliga tillämpningsområdet för sådant kollektivavtal ha förmåner i samma utsträckning som om försäkringsavtal hade träffats.

Denna garantiregel gäller för kollektivavtal vari upptagits bestämmelse om Avtals-försäkringar KFO-LO och som träffats med förbund inom LO. Garantiregeln gäller även för anställda som omfattas av annat kollektivavtal om KFO och LO godkänner detta.

Garantiregeln gäller även för anställd som omfattas av Avtalsförsäkringar KFO-LO vid utlandstjänstgöring om arbetsgivaren för sin verksamhet i Sverige är bunden av sådant kollektivavtal som sägs i föregående stycke.

Garantiregeln omfattar inte företagare eller make eller registrerad partner till företagare.

5 Särskilda bestämmelser för hemarbetstagare

En hemarbetstagare skall anses som anställd enligt dessa försäkringsvillkor från och med den dag, då arbetet lämnades ut till honom, och till och med dagen för inlämnandet av det färdiga arbetet.

Beräkning av arbetsinkomst för hemarbetstagaren enligt dessa försäkringsvillkor sker genom att hemarbetstagarens förtjänst (inklusive särskild semesterlön) för tillämplig tidsperiod minskas med eventuellt hemarbetstillägg eller annan ersättning till hemarbetstagaren för använt material, använda redskap eller dylikt.

Ingår i arbetsförtjänsten ersättning för material eller redskap (motsvarande) och är ersättningens storlek inte känd skall förtjänsten minskas med 15%.

Beräkning av arbetad tid enligt dessa försäkringsvillkor sker genom att hemarbetstagarens inkomst divideras med nedan angivna penningfaktor.

Penningfaktorn utgörs av lägsta timlön i lönegrupp 1 i avtalet Teknikavtalet IF Metall (vid hemslöjdsarbete reducerat med 40%) såvida inte Pensionsvalet fastställer annan faktor.

Vid beräkning av arbetad tid enligt villkoren för AGL används den vid varje kalenderkvartals ingång gällande penningfaktorn.

6 Utlandstjänstgöring

Dessa försäkringsvillkor omfattar anställd som på arbetsgivarens uppdrag tjänstgör utomlands och som omedelbart före påbörjandet av tjänstgöringen utanför Sverige genom förvärvsarbete i verksamhet eller genom drift av näringsverksamhet i Sverige enligt 6 Kap 2 § socialförsäkringsbalken omfattades av svensk socialförsäkring eller fullgjorde utlandstjänstgöring som omfattades av dessa försäkringsvillkor. Försäkringsvillkoret omfattar dock inte den som samtidigt är anställd hos utländsk juridisk person med vilken den försäkrade träffat anställningsavtal innefattande regler om sociala förmåner.

Anställd, vars utlandstjänstgöring avses vara eller varar mer än sex år, får efter överenskommelse mellan arbetsgivaren och den anställde undantas från viss försäkring eller alla Avtalsförsäkringar KFO-LO. Sådan överenskommelse får även träffas med anställd som samtidigt har anställning hos utländsk juridisk person men inte träffat anställningsavtal med dessa innefattande regler om sociala förmåner, samt med anställd som vid utsändningen inte var bosatt i Sverige. Har sådan överenskommelse träffats skall Folksam genom Pensionsvalet underrättas.

Försäkringsavtal om Avtalsförsäkringar KFO-LO gäller i fall som anges ovan med den omfattning som framgår av punkt 1.5 *Försäkringsavtalets omfattning* i dessa försäkringsvillkor.

7 Avtalsgrupplivförsäkring (AGL)

7.1 AGL-förmåner

Förmåner som kan betalas enligt AGL är

- begravningshjälp
- grundbelopp
- barnbelopp.

7.2 Rätt till AGL-förmåner

Rätt till AGL-förmåner föreligger efter anställd om denne

1. vid dödsfallet inte uppnått i § 32 a LAS angiven ålder,
2. uppfyllt villkoren för inträde av AGL-skydd enligt punkt 7.4 *Inträde av AGL-skydd* och
3. haft AGL-skydd enligt punkt 7.5 *AGL-skydd under anställning* – 7.6 *AGL-skydd vid sjukdom* eller haft efterskydd enligt punkt 7.7 *Efterskydd*.

7.3 Rätt till AGL-förmåner i särskilda fall

Efter anställd som uppnått i § 32 a LAS angiven ålder kan rätt till AGL-förmåner finnas enligt bestämmelserna i punkt 7.8.4 *AGL-förmåner efter anställd som uppnått i § 32 a LAS angiven ålder*.

Efter den som är anställd för att utföra arbete under mindre än 8 timmar/vecka kan rätt till AGL-förmåner finnas enligt bestämmelserna i punkt 7.8.5 *AGL-förmåner efter den som varit anställd för att utföra arbete under mindre än 8 timmar/vecka*.

Rätt till AGL-förmåner efter den anställdes make, registrerade partner eller sammanboende kan finnas i vissa fall enligt bestämmelserna i punkt 7.8.6 *AGL-förmåner efter den anställdes make, registrerade partner eller sammanboende*.

7.4 Inträde av AGL-skydd

AGL-skydd börjar gälla den dag den anställda börjar utföra arbete hos arbetsgivaren.

För att AGL-skyddet ska börja gälla krävs dock att den anställda är arbetsför. Som arbetsför anses inte den som har hel sjukpenning, mer än halv sjukersättning eller mer än halv aktivitetsersättning enligt bestämmelserna i socialförsäkringsbalken. Inte heller anses den arbetsför som är allvarligt sjuk och kortvarigt utför arbete.

Om försäkringsavtalet börjar gälla senare än den dag den anställda började utföra arbete hos arbetsgivaren gäller AGL-skyddet från ikraftträdandedagen.

Var den anställda frånvarande från arbetet den dag försäkringsavtalet började gälla finns ändå AGL-skydd om frånvaron inte översteg 90 dagar. Om den anställda från tidpunkt under dessa 90 dagar får mer än halv sjukersättning eller mer än halv aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken gäller dock inte AGL-skydd.

Om AGL gäller utan sådan kollektivavtalsenlig skyldighet att teckna Avtalsförsäkringar KFO-LO som anges i garantiregeln i de gemensamma försäkringsbestämmelserna gäller AGL-skydd först sedan den anställda under en tidsperiod om 90 dagar efter försäkringens ikraftträdande som arbetsför varit anställd i minst 60 dagar. AGL-skydd gäller dock om den anställda skulle avlida till följd av olycksfall som inträffat efter det att försäkringen börjat gälla och efter det den anställda som arbetsför börjat utföra arbete hos arbetsgivaren.

Som arbetsför anses inte den som har hel sjukpenning, mer än halv sjukersättning eller mer än halv aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken.

7.5 AGL-skydd under anställning

Sedan AGL-skydd börjat gälla för den anställde gäller det så länge den försäkrade är anställd för att utföra arbete minst 8 timmar/vecka (försäkringsgrundande anställningstid).

Frånvaro utöver sex månader i följd av annan orsak än sjukdom, ledighet med bibehållna anställningsförmåner eller hel ledighet enligt föräldraledighetslagen (1995:584) räknas dock inte som försäkringsgrundande anställningstid.

7.6 AGL-skydd vid sjukdom

AGL-skydd gäller, även efter det att den försäkringsgrundande anställningstiden upphört, vid sjukdom eller olycksfall som inträffat under försäkringsgrundande anställningstid eller under efterskyddstid och som medfört arbetsförmåga.

AGL-skydd gäller även under tid när hel rehabiliteringspenning betalas ut med anledning av sådan sjukdom eller olycksfall som nämns ovan.

7.7 Efterskydd

Med efterskydd avses att AGL-skydd fortsätter att gälla efter det att AGL-skydd under anställning och vid sjukdom upphört.

Efterskydd gäller längst till dess den försäkrade uppnått i § 32 a LAS angiven ålder.

7.7.1 Efterskydd efter 180 dagars anställning

För anställd som uppfyller kravet på försäkringsgrundande anställningstid under minst 180 dagar gäller nedan angivet efterskydd. Vid bestämmande av rätten till sådant efterskydd får även tidigare försäkringsgrundande anställningstid räknas med hos arbetsgivare som tecknat försäkring om AGL under förutsättning att någon del av den tidigare anställningen innehafts under de två år som närmast föregått den senaste anställningen.

Efterskyddet gäller under 180 dagar (allmän efterskyddstid).

För försäkrad som blir arbetslös, tillträder ny anställning där kollektivavtalad livförsäkring ej tecknats, eller får hel föräldrapenning under allmän efterskyddstid fortsätter efterskyddet att gälla så länge arbetslösheten består, anställning där kollektivavtalad livförsäkring ej tecknats består eller föräldrapenningen betalas ut samt under tid därefter det antal dagar av den allmänna efterskyddstiden som inte har avräknats tidigare.

För försäkrad som under allmän efterskyddstid börjar en ny försäkringsgrundande anställningstid gäller, när denna upphör, fortsatt efterskydd under det antal dagar av den allmänna efterskyddstiden som inte har avräknats före början av den nya försäkringsgrundande anställningstiden.

Efterskydd gäller dock sammanlagt högst två år räknat från den tidpunkt efterskydd inträdde, enligt punkt 7.7 *Efterskydd första stycket*.

Med arbetslöshet förstås att den försäkrade står till den svenska arbetsmarknadens förfogande på sätt som krävs för att få ersättning enligt lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Även den som är arbetssökande i annan EU-stat på sätt som krävs för att erhålla dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen anses stå till arbetsmarknadens förfogande, dock längst tre månader. Arbetslösheten kan styrkas genom intyg från offentlig arbetsförmedling eller registrerad arbetslöshetskassa.

7.7.2 Efterskydd i övriga fall

Om den anställde inte har rätt till efterskydd enligt punkt 7.7.1 *Efterskydd efter 180 dagars anställning* första stycket gäller efterskydd i stället lika många dagar som den anställde fullgjort försäkringsgrundande anställningstid.

7.7.3 Beräkning av efterskydd efter AGL-skydd vid sjukdom

Har den försäkrade haft AGL-skydd under sjukdom enligt punkt 7.6 *AGL-skydd vid sjukdom* gäller efterskydd efter sjukdomstiden enligt reglerna i punkt 7.7.1 *Efterskydd efter 180 dagars anställning* första stycket respektive punkt 7.7.2 *Efterskydd i övriga fall*. Efterskyddet räknas ut genom att sjukdomstiden jämföras med försäkringsgrundande anställningstid.

7.8 AGL-förmåner

7.8.1 Begravningshjälp

Begravningshjälp betalas ut till den avlidnes dödsbo med ett halvt prisbasbelopp.

7.8.2 Grundbelopp

Grundbelopp betalas ut om den avlidne efterlämnar make, registrerad partner, sammanboende, arvsberättigat barn eller förälder i enlighet med vad som anges i punkt 7.9 *Förmåns-
tagarförordnande*.

Grundbeloppet fastställs med hänsyn till den avlidnes ålder enligt nedanstående tabell.

Hade den avlidne fyllt 55 och efterlämnar antingen såväl make, registrerad partner eller sammanboende som gemensamt barn under 17 år eller endast barn, varav minst ett under 17 år, reduceras inte grundbeloppet på grund av den avlidnes ålder.

Tabellens angivna belopp betalas ut i fall där den avlidne varit anställd för att utföra arbete minst 16 timmar/vecka. Har den avlidne varit anställd för att utföra arbete minst 8 men inte 16 timmar/vecka betalas hälften av i tabellen utgivna belopp.

Efterlämnar den avlidne som närmast anhörig endast arvsberättigat barn i första led som fyllt 21 år betalas hälften ut av i tabellen angivna grundbelopp, dock lägst ett halvt prisbasbelopp.

Det prisbasbelopp som avses är det som gällde vid tidpunkten för dödsfallet.

Den försäkrades ålder vid dödsfallet	Ersättning i prisbasbelopp
Under 55 år	6,0
55 men inte 56 år	5,5
56 men inte 57 år	5,0
57 men inte 58 år	4,5
58 men inte 59 år	4,0
59 men inte 60 år	3,5
60 men inte 61 år	3,0
61 men inte 62 år	2,5
62 men inte 63 år	2,0
63 men inte 64 år	1,5
64 år eller däröver	1,0

7.8.3 Barnbelopp

Barnbelopp betalas ut om den avlidne efterlämnar arvsberättigat barn i första led under 21 år, eller om make, registrerad partner eller sammanboende inte finns, syskon under 21 år som kan ta arv under förutsättning att syskonet inte har förälder i livet.

Barnbeloppet fastställs med hänsyn till barnets/syskonets ålder enligt nedanstående tabell.

Tabellens angivna belopp betalas ut i fall där den avlidne varit anställd för att utföra arbete minst 16 timmar/vecka. Har den avlidne varit anställd för att utföra arbete minst 8 men inte 16 timmar/vecka betalas hälften av i tabellen utgivna belopp.

Barnets/syskonets ålder vid försäkringsfallet	Ersättning i prisbasbelopp
Under 17 år	2,0
17 eller 18 år	1,5
19 eller 20 år	1,0

7.8.4 AGL-förmåner efter anställd som uppnått i § 32 a LAS angiven ålder

För anställd som uppnått i § 32 a LAS angiven ålder gäller rätt till AGL-förmåner enligt dessa försäkringsvillkor under förutsättning att den anställde sedan den anställde uppnått i § 32 a LAS angiven ålder och intill dödsfallet kvarstätt i avlönat arbete. Försäkringsgrundande anställnings tid tillgodoräknas dock inte vid frånvaro som överstiger 90 dagar i en följd. Efterskydd finns inte.

7.8.5 AGL-förmåner efter den som varit anställd för att utföra arbete under mindre än 8 timmar/vecka

Efter den som varit anställd för att utföra arbete mindre än 8 timmar/vecka föreligger rätt till begravningshjälp om anställd avlider under dag då arbete utförts. En förutsättning är dock att AGL-skydd har börjat gälla enligt punkt 7.4 *Inträde av AGL-skydd*.

7.8.6 AGL-förmåner efter den anställdes make, registrerade partner eller sammanboende

Begravningshjälp med halvt prisbasbelopp betalas ut, om den anställde har make, registrerad partner eller sammanboende som anges i punkt 7.9 *Förmånstagarförordnande* och denne avlider, under följande förutsättningar:

1. den anställde ska uppfylla kraven för rätt till AGL-förmåner enligt punkt 7.2 *Rätt till AGL-förmåner*, punkterna 2 och 3, ska dock ha varit anställd för att utföra arbete under minst 16 timmar/vecka,
2. den anställde ska vid dödsfallet inte ha fyllt 70 år och
3. den avlidne maken, registrerade partnern eller sammanboenden ska inte ha fyllt 67 år.

Finns gemensamt hemmaboende barn under 17 år eller hemmaboende barn under 17 år som är antingen makens, registrerade partnerns eller sammanboendens, betalas dessutom barnbelopp med 1 prisbasbelopp för varje sådant barn.

Rätt till försäkringsbelopp finns dock inte om minst motsvarande förmån betalas ut på grund av att den avlidne maken, registrerade partnern eller sammanboenden omfattas av AGL-skydd eller motsvarande som följer av annan kollektivavtalad tjänstegrupplivförsäkring.

Försäkringsbelopp enligt denna punkt kan betalas ut om maken, registrerade partnern eller sammanboenden avlidit senare än den anställde till följd av olycksfall, epidemi eller liknande som förorsakat också den anställdes död.

7.9 Förmånstagarförordnande

Försäkrad ska ifråga om försäkringsbeloppen anses ha gjort förmånstagarförordnande av nedan angivet innehåll (FÖRORDNANDET).

Förmånstagarens rätt bestäms enligt svensk lag.

Försäkrad kan när som helst ändra förordnandet genom att skriftligen till Folksam genom Pensionsvalet (lämpligen på särskild av Folksam fastställd blankett) ändra förordnandet. Ändrat förordnande ska inte avse utgående barnbelopp eller begravningshjälp om detta ej uttryckligen angetts i det ändrade förordnandet.

Förmånstagarens rätt kan i vissa fall komma att jämkas beroende på samordning med annan AGL- eller tjänstegrupplivförsäkring.

7.9.1 Grundbelopp

Förmånstagare är den som försäkringsbelopp ska utbetalas till enligt förmånstagarförordnande. Om den försäkrade inte förordnat annan fysisk person som förmånstagare, gäller allmänt förmånstagarförordnande:

1. make eller registrerad partner
2. ogift person med vilken ogift försäkrad som vid dödsfallet stadigvarande under minst sex månader sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden.
3. barn, barnbarn
4. föräldrar

Grundbelopp tillfaller efterlevande make, maka eller registrerad partner med oinskränkt äganderätt.

Make respektive registrerad partner är förmånstagare till dess att dom om äktenskapsskillnad respektive upplösning av registrerat partnerskap vunnit laga kraft.

Efterlämnas förutom arvsberättigat barn i första led även bröstarvinge till avlidet barn anses förordnandet innebära att det på barnen fallande försäkringsbeloppet ska fördelas enligt reglerna i 2 Kap 1 § andra stycket ärvdabalken (1958:637).

7.9.1.1 Förmånstagares rätt att avstå

En förmånstagare kan helt eller delvis avstå sin rätt som förmånstagare till det försäkringsbelopp som ska betalas ut. Ett avstående innebär att den eller de som, enligt för försäkringen gällande förmånstagarförordnande, står närmast i turordning träder in som förmånstagare istället för den avstående förmånstagaren. Ett avstående ska ske skriftligt till Folksam innan beloppet betalats ut.

7.9.2 Barnbelopp

Förmånstagare till varje utgående barnbelopp är det barn eller syskon, som beloppet avser.

7.9.3 Begravningshjälp

Förmånstagare till utgående begravningshjälp är den avlidnes dödsbo.

7.10 Allmänna bestämmelser

7.10.1 Beräkning av arbetstid i vissa fall

Arbetstiden för deltidsanställd, vars veckoarbetstid inte är fastställd till minst 8 respektive 16 timmar/vecka, räknas ut med ledning av den faktiska genomsnittsarbetstiden under de senaste 12 arbetsveckorna.

7.10.2 Samordning

Har den anställde mer än en anställning som omfattas av denna försäkring eller med denna jämförbar försäkring, betalas ut högst det försäkringsbelopp vartill arbetet berättigat om det utförts hos en arbetsgivare. Omfattas en och samma anställning av denna försäkring och annan härmed jämförbar försäkring, betalas ut högst det försäkringsbelopp som denna försäkring berättigar till.

AGL-skydd vid frånvaro under försäkringsgrundande anställningstid och efterskydd gäller inte under tid den försäkrade har försäkringskydd på annat sätt med i huvudsak motsvarande förmåner. Om det senare försäkringskyddet skulle upphöra före försäkringsfallet och förutsättningar saknas för samordning mellan berörda försäkringsgivare ska den på annat sätt försäkrade tiden vid beräkning av efterskydd betraktas som tid då den försäkrade varit arbetslös.

8 KAP

År 1997 ersatte KAP den särskilda tilläggspensionen STPK.

8.1 Försäkringsförmåner

KAP består, till de delar Folksam är försäkringsgivare, av ålderspension med eller utan återbetalningsskydd.

8.2 Pensionsålder

Försäkringen ger den försäkrade rätt till ålderspension vid uppnådd pensionsålder. Ålderspensionen utbetalas från och med den månad den försäkrade uppnår 65 års ålder.

Den försäkrade har rätt att ändra pensionsåldern, se punkt 8.5.1 *Pensioneringstidpunkt*.

8.3 Ålderspension

Ålderspension gäller utan återbetalningsskydd. Den försäkrade kan välja att komplettera ålderspensionen med återbetalningsskydd. Återbetalningsskydd innebär att utbetalning sker till förmånstagare vid den försäkrades död. Den försäkrade kan i vissa fall välja själv hur länge återbetalningsskyddet ska gälla, se punkt 8.3.2 *Ålderspension med återbetalningsskydd*. Försäkring utan återbetalningsskydd ger en högre ålderspension än försäkring med återbetalningsskydd.

Försäkrad kan ha rätt att lägga till eller ta bort återbetalningsskydd. Tillägg eller borttag av återbetalningsskydd ska anmälas till Folksam genom Pensionsvalet. Läs mer om ändring av utbetalningstid och pensionsålder, se punkt 8.5 *Ändring av avtalet – den försäkrades ändringsmöjligheter*.

8.3.1 Ålderspension utan återbetalningsskydd

Ålderspension utan återbetalningsskydd ger rätt till ålderspension som utbetalas livsvarigt vid uppnådd pensionsålder. Försäkring utan återbetalningsskydd tillförs arvsvinst kontinuerligt. Försäkringen upphör vid den försäkrades dödsfall. Inga utbetalningar görs därefter.

8.3.2 Ålderspension med återbetalningsskydd

Ålderspension med återbetalningsskydd ger rätt till ålderspension som utbetalas livsvarigt vid uppnådd pensionsålder. Då utbetalning påbörjas av en livsvarig ålderspension tillförs arvsvinst kontinuerligt. Om försäkring gäller med återbetalningsskydd kvarstår det även efter det att ålderspensionen börjar utbetalas.

Återbetalningsskyddet ger rätt till pension vid den försäkrades dödsfall. Utbetalning sker till insatt förmånstagare. Utbetalning sker endast så länge som förmånstagare finns. Saknas förmånstagare vid dödsfallet sker ingen utbetalning och försäkringen upphör.

Dödsfall innan ålderspension börjar utbetalas:

- Avlider den försäkrade innan ålderspensionen börjat utbetalas, omvandlas pensionskapitalet till ett återbetalningsskydd, som utbetalas till insatt förmånstagare under 5 år.

Dödsfall efter att ålderspension börjat utbetalas:

- Avlider den försäkrade efter det att livsvarig ålderspension börjat utbetalas fortsätter utbetalningarna till insatt förmånstagare upp till 20 år efter det att ålderspensionen började utbetalas. Istället för 20 år kan den försäkrade avtala om kortare tid för återbetalningsskyddet (5 – 20 år). En del av försäkringens värde bortfaller vid dödsfallet eftersom utbetalning till efterlevande sker under en begränsad tid och inte livsvarigt. Avlider den försäkrade efter det 20:e året, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter.
- Avlider den försäkrade efter det att ålderspension har börjat utbetalas för en begränsad tid, gäller återbetalningsskyddet under den resterande avtalade utbetalningstiden.

8.4 Förmånstagarförordnande

8.4.1 Generellt förordnande:

Om den försäkrade inte har gjort något särskilt förmånstagarförordnande gäller ett generellt förmånstagarförordnande. Det innebär att förmånstagare vid den försäkrades död i nämnd ordning är:

1. Den försäkrades make/maka/registrerade partner/sambo.
2. Den försäkrades arvsberättigade barn i första led.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden stadigvarande sammanbor med den försäkrade, under förutsättning att även den försäkrade är ogift och att de:

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans, eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner, eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner.

Make/maka respektive registrerad partner är förmånstagare till dess att dom om äktenskapskillnad respektive upplösning av registrerat partnerskap vunnit laga kraft, om inget annat följer av förordnandet.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

8.4.2 Särskilt förordnande

Upprättande, ändring samt återkallelse av förmånstagarförordnande ska den försäkrade skriftligen anmäla till Folksam genom Pensionsvalet.

Den försäkrade kan när som helst under försäkringstiden anmäla ett nytt särskilt förmånstagarförordnande, eller anmäla en återgång till det generella förmånstagarförordnandet.

Det senast registrerade förordnandet gäller till dess att den försäkrade ändrar eller återkallar det.

Förmånstagare kan vara

- a. make/maka/registrerad partner eller tidigare make/maka/registrerad partner
- b. sambo eller tidigare sambo
- c. barn/styvbarn/fosterbarn till den försäkrade eller till någon person under a) eller b)

Dessa begränsningar följer av bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229).

Omfattar förordnandet annan person är det i den delen utan verkan.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden stadigvarande sammanbor med den försäkrade, under förutsättning att även den försäkrade är ogift och att de:

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans, eller
- tidigare har varit gifta eller registrerade partner, eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner mellan dem såvida inget annat anges.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

Ett särskilt förordnande är gällande för den försäkrades samtliga försäkringar med återbetalningsskydd inom KAP. Om den försäkrade ändrar eller återkallar det särskilda förmånstagarförordnandet så påverkar ändringen samtliga försäkringar med återbetalningsskydd inom KAP, även de försäkringar som tecknats från och med januari 2011.

Om den försäkrade även efter 31 december 2010 omfattas av återbetalningsskydd gäller det hos Folksam tidigare upprättade särskilda förordnandet enligt dessa försäkringsvillkor även för återbetalningsskyddet för den nytecknade försäkringen. På motsvarande sätt gäller det till Folksam genom Pensionsvalet, från den 1 januari 2011, anmälda förmånstagarförordnandet även för återbetalningsskydd för KAP enligt dessa villkor.

8.4.3 Förmånstagares rätt att avstå

Förmånstagare kan skriftligen till Folksam förklara sig avstå från sin rätt som förmånstagare till pension från försäkringen. Avståendet kan göras både före och efter förmånstagare mottagit utbetalning av pension. Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagarrätt. Ett avstående avser alla framtida utbetalningar av pension och kan inte villkoras.

Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som avstått som förmånstagare. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet.

8.5 Ändring av avtalet – den försäkrades ändringsmöjligheter

Om den försäkrade inte anmäler någon ändring gäller försäkringen som traditionell försäkring utan återbetalningsskydd och betalas livet ut från och med 65 års ålder.

Läs mer om traditionell- och fondförsäkring vid punkt 8.7 *Förvaltningsform*.

När utbetalningen av ålderspension har påbörjats till någon del, kan den försäkrade inte ändra försäkringsavtalet förutom när det gäller att välja bort återbetalningsskydd.

8.5.1 Pensioneringstidpunkt

Innan utbetalning av KAP påbörjats kan den försäkrade ändra till en annan pensioneringstidpunkt än 65 år. Pensioneringstidpunkten kan vara tidigast 55 år (förtida uttag). Den försäkrade kan också välja en pensioneringstidpunkt som är senare än 65 års ålder (uppskjutet uttag).

När ålderspensionen har börjat betalas ut ligger den försäkrades val fast och kan inte ändras.

Ändringar av pensioneringstidpunkt och utbetalning av pension administreras av Folksam.

8.5.2 Återbetalningsskydd

Den försäkrade kan före pensioneringstidpunkten lägga till återbetalningsskydd. När ålderspension börjat betalas ut är det inte längre möjligt att välja till återbetalningsskydd. Återbetalningsskyddet kan väljas bort när som helst under försäkringstiden, även under pågående pensionsutbetalning.

Om återbetalningsskydd läggs till senare än vid första möjliga valtillfället eller mer än tolv månader efter en familjehändelse, fordras hälsodeklaration. Med familjehändelse avses att den försäkrade gifter sig, blir sambo eller får barn. För försäkrad som inte uppfyller hälsokraven medges inte tillägg av återbetalningsskydd. Tillägg eller borttag av återbetalningsskydd ska anmälas till Folksam genom Pensionsvalet.

8.5.3 Utbetalningstid

Den försäkrade har rätt att ändra utbetalningstid för ålderspensionen. I stället för livet ut kan den försäkrade välja annan utbetalningstid, lägst fem och högst 20 år. Den försäkrade kan i särskilda fall välja kortare utbetalningstid än fem år, se punkt 8.5.4 *Helt förtida uttag av ålderspension under kortare tid än fem år* respektive punkt 8.5.5 *Partiellt uttag av ålderspension*.

Om pensionen börjat betalas ut är det inte längre möjligt att ändra utbetalningstid. Anmälan om ändring administreras av Folksam.

8.5.4 Helt förtida uttag av ålderspension under kortare tid än fem år

För att den försäkrade ska kunna göra ett helt förtida uttag på kortare tid än 5 år före 65 års ålder krävs att uttaget sker i pensioneringssyfte och att utbetalningen pågår till minst 65 års ålder. Dessutom krävs att ålderspensionen från Folksam högst motsvarar den försäkrades totala inkomstförlust i kronor räknat från uttagstidpunkten och fram till 65 års ålder. Med pensioneringssyfte menas att den försäkrade ska ha för avsikt att helt lämna arbetslivet för att pensionera sig. Pensioneringssyftet anses vara uppfyllt när den försäkrade minskar sin arbetstid helt. Pensionen ska kompensera för inkomstförlusten.

8.5.5 Partiellt uttag av ålderspension

Den försäkrade har rätt till partiellt uttag, som innebär att den försäkrade kan få sin ålderspension utbetald i olika delar vid olika tillfällen. Regler för partiellt uttag är bestämda av kollektivavtalsparterna, enligt följande:

- Partiellt uttag kan göras såväl före som efter 65 års ålder.
- Partiellt uttag kan utbetalas livet ut eller som temporär utbetalning i längst 20 år.

- Det finns ingen kortaste utbetalningstid vid partiellt uttag. Partiellt uttag före ordinarie pensionsålder (65 år) ska dock alltid pågå minst till fram till 65 års ålder.
- För partiellt uttag av ålderspension krävs att uttagen andel tas ut i pensioneringssyfte. Den försäkrade måste trappa ner arbetstiden med minst samma procentuella andel som det partiella uttaget utgör av hela pensionskapitalet. Den försäkrade ska skriftligen intyga till Folksam att pensioneringssyfte föreligger. Med pensioneringssyfte menas att den försäkrade ska ha för avsikt att delvis lämna arbetslivet för att pensionera sig. Pensioneringssyftet anses vara uppfyllt när den försäkrade delvis minskar sin arbetstid och därigenom får en lägre arbetsinkomst. Pensionen ska kompensera för inkomstförlusten

Exempel:

Om den försäkrade arbetar 100 procent och vill ta ut 25 procent av sin ålderspension, måste den försäkrade minska sin arbetstid till 75 procent.

- Den försäkrade väljer fritt hur stor andel som ska tas ut, dock får den försäkrade inte ta ut en större procentuell andel än den minskade sysselsättningsgraden. Det totala månadsbeloppet för det partiella uttaget får inte heller bli större än inkomstförlusten per månad. Denna begränsning gäller för hela den försäkrades KAP, oavsett om den försäkrade påbörjar partiellt uttag hos en eller flera försäkringsgivare.
- Varje försäkring kan delas upp i högst två deluttag och ett slututtag.
- Vid stegvis nedtrappning av arbetstiden sker beräkning av tillåten uttagsandel utifrån den arbetstid som gällde före den första nedtrappningen.

8.5.6 Ålderspension före 65 års ålder vid nedsatt arbetsförmåga eller arbetslöshet

En försäkrad som är arbetsoförmögen på grund av sjukdom kan inte uppbära KAP för den del som arbetsoförmågan avser. Detsamma gäller om den försäkrade är arbetslös. Om den försäkrade får både partiell ålderspension från Folksam och sjukpenning eller sjukersättning från Försäkringskassan, och den försäkrades arbetsförmåga försämras ytterligare, upphör inte den försäkrades rätt till fortsatt utbetalning av ålderspension från Folksam.

8.5.7 Uppskjutet uttag av ålderspension

Det finns ingen tids- eller åldersgräns för hur sent ett pensionsuttag kan ske. Den försäkrade väljer fritt hur länge han/hon vill vänta med att ta ut sin pension efter 65 år.

Om den försäkrade vill skjuta upp uttaget ska detta meddelas Folksam.

8.6 Hälsokrav

För att ändring av försäkringen ska beviljas, ska den försäkrade i vissa fall uppfylla Folksams gällande krav beträffande arbetsförmåga och hälsotillstånd (hälsoprövning). Är hälsotillståndet inte normalt kan ansökan om ändring avslås. Hälsoprövning sker enligt vid var tid gällande riskprövningsregler.

8.7 Förvaltningsform

Pensionskapitalet kan vara placerat i traditionell försäkring och/eller fondförsäkring.

8.7.1 Traditionell försäkring i Folksam ömsesidig livförsäkring

8.7.1.1 Så här placeras kapitalet

För traditionell försäkring är det Folksam som bestämmer hur kapitalet ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångsslag.

Målet för förvaltningen i Folksam är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. För förvaltningen gäller bland annat placeringsreglerna i försäkringsrörelselagen (2010:2043), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Folksams egna regler för miljö- och etikhänsyn.

Den största risken för ett livförsäkringsbolag är att inte långsiktigt kunna täcka de garanterade pensionsbeloppen. För att minimera denna risk tas särskild hänsyn till försäkringarnas löptid vid sammansättning av placeringstillgångarna.

För att uppnå god riskspridning fördelas innehaven på ett flertal tillgångsslag och marknader. Portföljens totala risknivå följs löpande upp. Risknivån, även vid mycket negativ utveckling av finans- och försäkringsmarknaderna, får inte vara högre än att de lagstadgade kraven kan uppfyllas med hög grad av sannolikhet.

8.7.1.2 Garanterat pensionsbelopp

Varje inbetald premie ger upphov till ett garanterat pensionsbelopp, beräknad med vid premiebetalningstillfället gällande antaganden om ränta, dödlighet, driftskostnader, andra belastningar och avkastningsskatt. Dessa antaganden, och därigenom garantin, kan komma att ändras under avtalstiden för kommande premier.

Antaganden om ränta

Räntan antas till en viss procentsats, från vilken avdrag sker för avkastningsskatt och driftskostnader.

Antaganden om dödlighet

Antaganden om genomsnittlig dödsfallssannolikhet beräknas med tillgänglig statistik, med hänsyn tagen till de försäkrades ålder samt osäkerheten om deras faktiska livslängdsutveckling.

Antaganden om kostnader

Antaganden om driftskostnader eftersträvar att minst täcka Folksams verkliga kostnader. Vid bestämmande av pensionsbelopp eller premie sker belastning för driftskostnader på premie respektive pensionsbelopp samt genom avdrag på ränteantagandet och i vissa fall förhöjning av dödlighetsantagandet. Vid beräkning av andel i överskott tillämpas andra kostnadsbelastningar.

För att för bedriva försäkringsverksamhet krävs att bolaget har ett visst kapital utöver tillgångar som krävs för skuldtäckning. Vid bestämmande av garanterat pensionsbelopp kan därför en belastning ske på varje premie.

Antaganden om avkastningsskatt

Avdrag för avkastningsskatt följer av gällande regler för beskattning av försäkringstagarnas medel i livförsäkringsbolag. Om reglerna ändras kan det leda till lägre eller högre pensionsbelopp för såväl tidigare gjorda som kommande premieinbetalningar.

8.7.1.3 Överskott

Överskott och pensionskapital

Om utvecklingen av dödlighet, driftskostnader, avkastningsskatt och kapitalavkastning totalt sett blir gynnsammare än vad som antagits när det garanterade pensionsbeloppet beräknats uppstår ett överskott. En traditionell försäkring berättigar till en andel av överskottet. Överskott fördelas på försäkringar med hjälp av bland annat den återbäringsränta som används när pensionskapitalet beräknas. Återbäringsräntan kan ändras och utjämnas över tiden, i syfte att långsiktigt upprätthålla målet för den kollektiva konsolideringsnivån, se nedan. Återbäringsräntan kan skilja mellan olika delbestånd samt begränsas av solvenskrav och andra krav enligt lagen om försäkringsrörelse. Återbäringsräntan kan variera beroende på försäkringstidens längd och när premieinbetalning skett.

Pensionskapitalet är försäkringens aktuella värde vid var tidpunkt med hänsyn till

- premieinbetalningar
- utbetalningar
- återbäringsränta
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avdrag för avgifter
- avdrag för avkastningsskatt
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid den försäkrades dödsfall.

Arvsvinst innebär att försäkringen tillförs medel som hänför sig till överskott som uppstår med anledning av att personer i försäkringskollektivet avlider.

En försäkrings andel av överskottet motsvaras av skillnaden mellan pensionskapitalet och det beräknade värdet av Folksams garanterade förpliktelser enligt försäkringsavtalet med senast gällande antaganden.

Överskott är inte garanterat, vilket innebär att det kan reduceras för att täcka uppkomna förluster. Överskottet kan dessutom reduceras om Folksams solvenssituation är sådan att åtagandena gentemot kvarvarande försäkringstagare riskeras (solvensjustering).

Justeringar vid flytt

Fördelning och tilldelning av överskott ska följa kontributionsprincipen. Detta innebär att fördelning av överskott i möjligaste mån ska baseras på den enskilda försäkringens bidrag till överskottet. Om försäkringsavtalet avslutas i förtid genom flytt ska Folksam Livförsäkring säkerställa att flytten varken missgynnar den lämnande försäkringstagaren/försäkrade eller det kvarvarande försäkringstagarkollektivet. Det kan därför då bli aktuellt med en justering av det flyttbara värdet. Det flyttbara värdet kan även, oavsett tidpunkt, komma att reduceras vid flytt beroende på konsolideringsgradens nivå (marknadsvärdesjustering). Solvensjustering enligt ovan kan också ske.

Beräkning av tilläggsbelopp

Om överskott uppstått under försäkringstiden, kan detta berättiga till utbetalning av tilläggsbelopp utöver garanterat pensionsbelopp. Eventuellt tilläggsbelopp beräknas när utbetalning från försäkringen ska påbörjas

Kollektiv konsolideringsnivå

Folksamns kollektiva konsolideringsnivå är förhållandet mellan de totala tillgångarna och åtagandena gentemot försäkringstagarna i form av framtida utbetalningar och eventuellt tilläggsbelopp. Om de sammanlagda tillgångarna precis motsvarar de sammanlagda pensionskapitalen är den kollektiva konsolideringsnivån 100 procent. Uppgift om konsolideringsnivån finns på folksam.se.

Den kollektiva konsolideringen ska ligga mellan 100 och 120 procent. Målnivån för den kollektiva konsolideringen är 112 procent. Målet för konsolideringsnivån fastställs av Folksamns Livförsäkrings styrelse. Återbäringsräntan fastställs så att konsolideringsnivån ligger mellan 100 och 120 procent. Återbäringsräntan omprövas en gång i månaden och dess nivå beslutas av Folksamns verkställande direktör. Återbäringsräntan kan variera för olika delbestånd.

Om den kollektiva konsolideringen överstiger den övre gränsen (120 procent) i mer än tolv månader ska en plan tas fram med syfte att återställa konsolideringen till en nivå inom intervallet inom tolv månader. Om den kollektiva konsolideringen understiger den nedre gränsen (100 procent) i mer än sex månader ska en engångsreallokering (engångsåtertag av återbäring) ske inom arton månader. En engångsreallokering ska syfta till att den kollektiva konsolideringen når nivån 104 procent.

Folksamns konsolideringsnivå och ekonomiska ställning i övrigt framgår av Folksamns årsredovisning, som finns på folksam.se.

Utbetalningsbelopp för ålderspension

Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet genom att värdet på pensionskapitalet fördelas på kommande utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt samt antagen livslängd. Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade pensionsbeloppet. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade försäkringsbeloppet betalas dock alltid ut. Reglerna för beräkning och utbetalning av tilläggsbelopp kan variera mellan olika typer av försäkringar. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd

Vid den försäkrades död fastställs pensionskapitalet som hör till försäkringen. Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet utifrån att värdet på pensionskapitalet fördelas på återstående utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt. Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade pensionsbeloppet. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade pensionsbeloppet betalas dock alltid ut. Reglerna för beräkning och utbetalning av tilläggsbelopp kan variera mellan olika typer av försäkringar. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

8.7.2 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)

Den försäkrade kan välja/byta fonder inom ett bestämt fondutbud för det intjänade pensionskapitalet.

Så här placeras kapitalet

Folksam köper andelar i de fonder där placering ska ske. På den försäkrades begäran genomför Folksam byte av fonder.

Fondbyte

Fondbyte genomförs snarast möjligt efter det att Folksam erhållit det underlag som krävs för transaktionen. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag. Fördelningen mellan fonderna ska anges i hela procent. Totalt kan högst 10 fonder ingå i försäkringen. Transaktionen kan försenas bland annat på grund av fondens bryttidpunkt eller antalet affärs eller likviddagar som fondbolaget tillämpar. Fondbytet kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, uttag av avgifter eller skatter, fördröjd eller utebliven kursättning, stängda marknadsplatser eller störningar i tekniska eller administrativa system.

Om Folksam förfarit med normal aktsamhet ansvarar inte Folksam för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba den försäkrade eller förmånstagare i samband med placering i fonder. Folksam ansvarar inte heller för ekonomisk förlust som kan drabba den försäkrade när handel i berörd fond inte kan genomföras på grund av särskild föreskrift i fondförvaltarens fondbestämmelser. Kurser som är noterade i utländska valutor räknas om av Folksam med hjälp av faktisk erhållen eller officiell växlingskurs. Folksam har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Fondinformation

Aktuell information om bland annat fondkurser och avkastning finns tillgänglig på folksam.se.

Förändringar i fondutbudet

Om en fond inte längre ska erbjudas i fondutbudet för Folksam kooperativa tjänstepensioner, om den ska upphöra, sammanläggas med annan fond eller på annat sätt förändras så att den inte längre lämpar sig för förvaltning av försäkringspremier, har Folksam rätt att omplacera det frigjorda kapitalet till annan lämplig fond som är jämförbar exempelvis vad gäller riskprofil och placeringsinriktning.

Pensionskapital

Pensionskapitalets storlek beror på:

- utvecklingen i de fonder som premierna är placerade i
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avgifter
- avdrag för avkastningsskatt

Det är den försäkrade som bär den ekonomiska risken för fondernas, och därmed också pensionskapitalets, värdeutveckling.

Ett sparande i fondförsäkring ger inte den försäkrade något garanterat pensionsbelopp. Pensionen kan bli såväl högre som lägre än värdet av gjorda inbetalningar.

Successiv överföring

Då fem år och sju kalendermånader återstår till den första pensionsutbetalningen, får den försäkrade en fråga om att successivt överföra fondandelar till en egen vald fond. Överföringen kommer att ske varje månad så länge den försäkrade önskar, senast fram till sju månader före den första pensionsutbetalningen. Successiv överföring kan även påbörjas vid ett senare tillfälle. Begäran om att överföringen ska upphöra kan göras när som helst. En begäran om successiv överföring eller upphörande av detta ska ske skriftligen till Folksams kooperativa tjänstepensioner. En sådan begäran verkställs snarast möjligt efter det att den kommit Folksam tillhanda. Den försäkrade har, även om de successiva överföringarna påbörjats, rätt att begära fondbyte.

Flytt från fondförsäkring till traditionell försäkring i samband med utbetalning

För KAP som tecknats som fondförsäkring gäller att försäkringens värde flyttas till en traditionell försäkring sju månader före den första pensionsutbetalningen. Med försäkringens värde avses erhållit belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar den 20:e i månaden före den månad då sju kalendermånader återstår till månaden för den första pensionsutbetalningen eller, om den 20:e inte är en handelsdag, den första handelsdagen närmast efter. Flytt från fondförsäkring till traditionell försäkring, i samband med utbetalning, kan även ske vid en annan tidpunkt än enligt ovan, till exempel vid ett förtida uttag. Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt Folksams försäkringstekniska regler. Det kapital som på så sätt flyttats till traditionell försäkring kan inte återföras till fondförsäkring.

För återbetalningsskydd gäller att om den försäkrade avlider innan ålderspensionen har börjat betalas ut, flyttas försäkringens värde till en traditionell försäkring. Med försäkringens värde avses erhållt belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar.

Flytten genomförs snarast möjligt efter anmälningsdagen. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag.

Med anmälningsdagen kan avses följande:

- Den dag då skriftlig anmälan om dödsfall, tillsammans med dödsattest eller annan handling som styrker dödsfallet, kommit Folksam tillhanda.
- Den dag då dödsfallsdatum från SPAR uppdaterats i Folksams personregister (PRS).
- Den dag då Folksam på annat sätt fått dödsfallet bekräftat.

Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt Folksams försäkringstekniska regler.

Utbetalning sker från och med månaden efter den månad då dödsfallet kommit till Folksams kännedom enligt ovan.

8.8 Flytträtt

Flytt av pensionskapital sker enligt Pensionsvalets regler som fastställs av KFF-nämnden, se nedan. Flytträtten styrs även av reglerna i inkomstskattelagen (1999:1229).

Den försäkrade får flytta sitt pensionskapital till en motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare inom GTP. Begäran om flytt görs till Folksam genom Pensionsvalet.

Flytten avser hela pensionskapitalet. Rätt till flytt finns inte för försäkringar som är helt eller delvis under utbetalning.

Pensionskapitalet kan inte flyttas efter den försäkrades dödsfall.

Försäkrad för pensionsförsäkring får inte ändras med anledning av flytt. Flytt genomförs endast om den bedöms överensstämma med inkomstskattelagens regler. Försäkringsavtalet upphör att gälla när pensionskapitalet överförs till mottagande försäkringsgivare.

Vid beräkning av det flyttbara försäkringskapitalet för traditionell försäkring görs avdrag för eventuella justeringar, upplupna försäkringsavgifter och skatter samt flyttavgift. Det flyttbara försäkringskapitalet kan därför vara ett annat än det redovisade försäkringskapitalet. Läs mer om justeringar under punkt 8.7.1.3 *Överskott*.

En fondförsäkrings värde vid flytt motsvaras av fondandelarnas värde vid försäljningen, efter avdrag för upplupna försäkringsavgifter och skatter som tas ut vid försäljningen samt flyttavgift. Det flyttbara värdet kan därför vara ett annat än det redovisade fondvärdet.

Traditionell försäkring ska flyttas senast vid det andra månadsskiftet, räknat från den månad då flyttanmälan mottagits. Om pensionskapitalet flyttas senare utges ränta motsvarande Riksbankens referensränta. Fondförsäkring ska flyttas inom två veckor från det att flyttbegäran skickats till avgivande bolag. Om flytt inte genomförs inom två veckor utges ränta motsvarande Riksbankens referensränta.

Den försäkrade får flytta försäkringen igen, dock tidigast efter tolv månader, räknat från närmast föregående flytt. Den försäkrade har rätt att ångra och avbryta kapitalflytten inom tio dagar från det att Pensionsvalet har registrerat begäran om flytt. Blankett för avbrytande av flytt ska i sådant fall användas. Avbryts kapitalflytten avbryts även omvalet. Pensionsvalet informerar avlämnande och mottagande bolag om flytten när ångerfristen har löpt ut. Försäkringsansvaret övergår till mottagande bolag vid den tidpunkt då bolaget tar emot kapitalet. Folksam har rätt att ta ut av KFF-nämnden godkända avgifter för flytt. Avgifterna tas ur pensionskapitalet.

8.8.1 Flytt för försäkrad inom EU:s administration

Försäkrad som tar tjänst inom EU-administrationen och som tjänar in pension enligt EG:s pensionssystem, har rätt att överföra värdet av sina pensionsrättigheter till detta pensionssystem enligt särskilda bestämmelser i lag. Folksam har rätt att ta ut en avgift för sådan flytt.

8.9 Utbetalningsbestämmelser

Utbetalning av ålderspension eller återbetalningsskydd görs endast från traditionell försäkring.

Ålderspension utbetalas från och med kalendermånaden näst efter den under vilken rätt till pension inträtt. Vid pensionsålder 65 år eller högre, utgår dock ålderspension från och med den månad pensionsåldern uppnås. Pensionen utbetalas till och med den kalendermånad under vilken den försäkrade respektive förmånstagaren avlider eller rätten av annan anledning bortfaller.

Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt Folksam försäkringstekniska regler.

Ålderspensionens storlek är bland annat beroende av värdet av tillgodoräknade premier och avkastningen på dessa, åldern vid utbetalningens början samt valet mellan livsvarig och tidsbegränsad utbetalning. Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

Återbetalningsskyddets storlek beräknas av försäkringens värde per dödsfallsmånaden, avseende traditionell försäkring, och erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar snarast möjligt efter anmälningsdagen, avseende fondförsäkring. Utbetalning av återbetalningsskyddet sker vid traditionell försäkring från och med månaden efter den försäkrades dödsfall och vid fondförsäkring från och med månaden efter den månad då dödsfallet anmälts.

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredning ska bedrivas med tillbörlig skyndsamhet. Oriktiga eller ofullständiga uppgifter kan leda till att försäkringen blir helt eller delvis ogiltig och att utbetalning nekas eller sänks.

Folksam har rätt att ändra utbetalningstermin, det vill säga med vilken regelbundenhet pensionen betalas ut, om pensionsbeloppet per utbetalningstillfälle är lägre än 0,4 procent av prisbasbeloppet.

Om utfallande belopp vid avtalad utbetalningstidpunkt är lägre än de minimigränser som Folksam vid var tid tillämpar kan hela värdet utbetalas vid ett och samma tillfälle.

8.10 Förmånstagares ändringsmöjligheter innan utbetalningar har påbörjats

Förmånstagare har vid den försäkrades död rätt att skjuta upp utbetalningarna eller ändra utbetalningstiden, dock inte till kortare tid än fem år. En ändring måste avse hela försäkringen och skriftligen godkännas av samtliga förmånstagare vars rätt inträtt.

9 GTP-Familjeskydd

9.1 När försäkringsskyddet träder i kraft

Försäkringsskyddet inträder när den försäkrade fyllt 18 år och påbörjat en tillsvidareanställning eller en visstidsanställning för att utföra arbete under minst tre kalendermånader.

I det fall en anställd inte längre uppfyller arbetsvillkoret enligt första stycket på grund av sjukdom, föräldraledighet i samband med barns födelse (högst 13 månader) eller ledighet enligt förtroendemannalagen (FML) § 6, fortsätter försäkringen att gälla. I de fall en anställd inte uppfyller arbetsvillkoret enligt första stycket på grund av att den anställde blivit uppsagd på grund av arbetsbrist, gäller villkor om efterskydd, se punkt 9.7 *Efterskydd*.

9.2 När försäkringsskyddet upphör

Försäkringen upphör när den försäkrade

- inte längre är anställd och inte heller omfattas av försäkringen via en ny anställning som ger rätt till GTP-familjeskydd
  - uppnår i § 32 a LAS angiven ålder
- eller när försäkringsavtalet upphör, se punkt 1.6 *Försäkringsavtalets upphörande*.

**Anmärkning*

Har den försäkrade pensionerats enligt särskild överenskommelse med arbetsgivaren och premie till GTP betalats gäller GTP-familjeskydd så lång tid som premien avser, dock längst till i § 32 a LAS angiven ålder.

9.3 Familjeskyddets storlek

Familjeskyddets årsbelopp är två förhöjda prisbasbelopp, det vill säga det förhöjda prisbasbelopp som gällde vid dödsfallet.

9.3.1 Samordning

Den försäkrade kan aldrig omfattas av mer än en familjeskyddsförsäkring i GTP.

9.4 Utbetalning av pension

Avlider den försäkrade, utbetalas pension under fem år från och med månaden efter dödsfallet. Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner.

Pensionen betalas ut månadsvis i efterskott till förmånstagare. Förfalldag är den sista i varje månad. Saknas förmånstagare sker ingen utbetalning. Avlider förmånstagare under utbetalningstiden, tillfaller pensionen månaden för dödsfallet förmånstagarens dödsbo.

9.5 Förmånstagarförordnande

9.5.1 Generellt förordnande

Förmånstagare till varje månadsutbetalning av pensionen är i första hand den försäkrades make/maka, registrerade partner, i andra hand sambo eller, om dessa inte finns, i tredje hand den försäkrades arvsberättigade barn i första led - Om inte den försäkrade skriftligen anmält annat förordnande till Pensionsvalet.

Make respektive registrerad partner är förmånstagare till dess att dom om äktenskapsskillnad respektive upplösning av registrerat partnerskap vunnit laga kraft.

Förmånstagaren kan senarelägga utbetalning av pension, se punkt 9.6 *Rätt att senarelägga utbetalning* av pension. Däremot kan inte förmånstagaren göra något eget förordnande.

Sambo

Med sambo avses ogift person med vilken ogift försäkrad som vid dödsfallet stadigvarande under minst sex månader sammanbott under äktenskapsliknande förhållanden.

Make/maka, registrerad partner eller sambo avlider

I det fall make/maka, registrerad partner eller sambo avlider innan pensionen betalats ut till fullo, inträder den försäkrades arvsberättigade barn i första led som förmånstagare.

9.5.2 Särskilt förordnande

Annat förordnande än det ovan angivna måste för att gälla anmälas skriftligen till Pensionsvalet. Det får endast omfatta personer som enligt inkomstskattelagen (1999:1229) kan vara förmånstagare till pensionsförsäkring, d.v.s.

- a. make/maka, registrerad partner eller tidigare make/maka, registrerad partner
- b. sambo eller tidigare sambo
- c. barn/styvbarn/fosterbarn till den försäkrade eller till någon person enligt a) eller b).

Omfattar förordnandet annan person, är det i denna del utan verkan.

För förmånstagare enligt a, b, och c ovan gäller att de är förmånstagare till varje månadsutbetalning av pension.

En förmånstagare kan inte genom särskilt förordnande ges större rätt att förfoga över försäkringen än vad som gäller enligt det generella förordnandet.

Har ett särskilt förordnande gjorts, gäller det så länge den försäkrade omfattas av GTP-familjeskydd och så länge anställningen består eller till dess den försäkrade genom ny anmälan ändrar förordnandet.

Byter den försäkrade anställning gäller förordnandet under förutsättning att

- GTP-familjeskydd gäller i den nya anställningen och
- den nya anställningen börjar i anslutning till att den förra anställningen upphört och innan efterskyddstiden enligt punkt 9.7 *Efterskydd* löpt ut.

Uppfylls inte de ovan angivna kraven förfaller det av den försäkrade skrivna förordnandet.

9.5.3 Förmånstagares rätt att avstå

Förmånstagare kan skriftligen till Folksam förklara sig avstå från sin rätt som förmånstagare till pension från försäkringen. Avståendet kan göras både före och efter förmånstagare mottagit utbetalning av pension. Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagarrätt. Ett avstående avser alla framtida utbetalningar av pension och kan inte villkoras.

Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som avstått som förmånstagare. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet.

9.6 Rätt att senarelägga utbetalning av pension

Förmånstagare kan genom skriftlig anmälan till Folksam bestämma att pension ska betalas ut senare än enligt punkt 9.4 *Utbetalning av pension*. Anmälan om senareläggning ska göras före den första utbetalningen av pension.

Utbetalningen ska senast påbörjas inom fem år efter dödsfallet. Den kortaste period man kan senarelägga uttag är sex månader.

Har förmånstagare senarelagt utbetalning av pension, men avlider innan utbetalning av pension påbörjats, börjar utbetalning av pension från och med månaden efter dödsfallet, förutsatt att annan förmånstagare finns.

9.7 Efterskydd

Om en försäkrad har omfattats av GTP-familjeskydd i minst sex kalendermånader och försäkringen inte längre gäller på grund av att

- anställningen upphört eller
- försäkringsavtalet upphört, se punkt 1.6 *Försäkringsavtalets upphörande*.

gäller efterskyddet i tre kalendermånader utöver den månad under vilken GTP-familjeskydd upphörde, dock längst till dess att försäkringen på nytt blir gällande.

Efterskyddet förlängs om den försäkrade blir sjuk under tiden efterskyddet gäller. Skyddet förlängs med lika många dagar som sjukdomen varar.

I det fall den anställde blivit uppsagd på grund av arbetsbrist gäller efterskyddet under det kalenderår som den anställde blivit uppsagd, dock minst tre månader.

Förutsättning för att efterskyddet ska gälla är att den försäkrade i sin tidigare anställning uppfyllde arbetsvillkoret enligt punkt 9.1 *När försäkringsskyddet träder i kraft*, första stycket.

Om den försäkrade under efterskyddstiden ansluter sig till annan gruppensionsförsäkring, minskas efterskyddet med det försäkringsskydd som den försäkrade därigenom erhåller.

Efterskydd gäller inte längre än till månaden före den under vilken den försäkrade fyller i § 32 a LAS angiven ålder.

9.8 Fortsättningsförsäkring

Rätten att teckna fortsättningsförsäkring har upphört att gälla från och med 2019-01-01.

9.9 Överskott

Överskott som uppkommer inom GTP-familjeskydd används i första hand för att värdesäkra pensionen genom anknytning till det förhöjda prisbasbeloppet under såväl utbetalning som innan utbetalning av pension påbörjats. Anpassning sker den 1 januari varje år. Sänkning av det förhöjda prisbasbeloppet föranleder inte minskning av pensionsbeloppen. Senare höjning av det förhöjda prisbasbeloppet beaktas endast i den mån det därigenom blir högre än det var före sänkningen. Överskott som inte tas i anspråk för värdesäkring enligt ovan kan användas för att sänka premien.

10 Övergångsreglerna för födda 1933 – 1968

Den som är född år 1933-1968 berörs av övergångsregler, som innebär att den försäkrade, kan få pension för den tid den försäkrade omfattades av STPK, så kallad avvecklingsförmån-STPK.

Belopp enligt övergångsreglerna tillkommer den som har tillgodoräknats STPK-år och uppfyller någon av följande förutsättningar:

Anställd som omfattades av försäkringsavtal om STPK den 31 december 1996.

Förtidspensionerad som den 31 december 1996 omfattades av försäkringsavtal om STPK. Här avses även den som den 31 december 1996 var sjuk och som i direkt anslutning till denna sjukperiod får sjukersättning eller aktivitetsersättning (före 2003: förtidspensioneras).

Den som har tillgodoräknats minst 3,00 STPK-år. Belopp betalas ut i form av pension enligt punkt 10.1 *Avvecklingsförmån STPK*.

Belopp kan även betalas ut som sjuklivränta av AFA Sjukpension eller som förlängd livränta av AFA Trygghetsförsäkring.

10.1 Avvecklingsförmån STPK

Ålderspensionen utbetalas, så länge den försäkrade lever, från och med den månad den försäkrade uppnår 65 års ålder. För ändringsmöjligheter se under punkt 10.1.1 *Ändring av avtalet – den försäkrades ändringsmöjligheter*.

Pensionens storlek beräknas enligt särskilda bestämmelser och med hänsyn till bland annat tillgodoräknade STPK-år och pensionsgrundande lön under dessa STPK-år.

STPK-år tillgodoräknas enligt varje kalenderårs försäkringsvillkor för STPK, dock längst till och med 1996.

Anställd som den 31 december 1996 omfattades av försäkringsavtal om STPK och som före denna tidpunkt tjänat in fribrev eller livränta från erkänd pensionsplan får som STPK-år tillgodoräkna pensionsgrundande tid som fullgjorts enligt den erkända pensionsplanen från 28 års ålder. Pensionen reduceras i dessa fall med värdet av fribrevet eller livräntan per den 31 december 1996. Med pensionsplan avses här plan som senast den 31 december 1996 av KFO och LO erkänts för samordning enligt försäkringsvillkoren för STPK.

10.1.1 Ändring av avtalet – den försäkrades ändringsmöjligheter

Den försäkrade kan, innan utbetalning påbörjats, ändra till en annan pensioneringstidpunkt än 65 år. Pensioneringstidpunkten kan vara tidigast 60 år (förtida uttag). Den försäkrade kan också välja en pensioneringstidpunkt som är senare än 65 års ålder. Den senaste uttagstidpunkten är 70 års ålder.

Försäkringen gäller endast som livsvarig traditionell försäkring utan återbetalningsskydd. Den försäkrade kan inte välja fondförsäkring, lägga till återbetalningsskydd eller ändra utbetalningstid. Den försäkrade kan inte heller välja att ta ut pensionen i delar vid olika tillfällen (partiellt uttag).

10.1.2 Flytträtt

Den försäkrade kan inte flytta det intjänade pensionskapitalet till någon annan försäkringsgivare.

10.2 Återbäring och värdesäkring

Pension enligt övergångsreglerna för födda 1933 – 1968 kan berättiga till återbäring enligt vad som stadgas härom i försäkringsgivarens försäkringstekniska riktlinjer. Återbäring är försäkringens andel i det överskott som uppstår om utvecklingen av dödlighet, kapitalavkastning och driftskostnader blir gynnsammare än vad som ursprungligen antagits. Överskottet fördelas per försäkring med hjälp av återbäringsräntan men tilldelas försäkringen först i samband med varje utbetalning. Så länge överskottet inte är utbetalt eller förfallit till betalning är det inte garanterat och utgör därför en del av försäkringsgivarens riskkapital. Detta innebär att eventuella framtida underskott kan leda till att uppkommen återbäring reduceras. Återbäringens beräknade storlek redovisas årligen i särskilt besked från försäkringsgivaren. Eventuell återbäring utges som tillägg till de utfästa pensionerna och till belopp som utbetalas vid återköp.

10.3 Utbetalning

Belopp enligt övergångsreglerna betalas ut från och med den månad den försäkrade uppnår 65 års ålder till och med den månad under vilken den försäkrade avlider. Belopp i form av pension kan efter överenskommelse mellan den försäkrade och Folksam börja betalas ut från annan tidpunkt, dock tidigast från 60 års ålder. Pension från Folksam samordnas med sjuklivränta från AFA Sjukförsäkring och förlängd livränta från AFA Trygghetsförsäkring.

11 Anmäla dödsfall

Anmälan om den försäkrades dödsfall kan göras av arbetsgivare eller efterlevande till den försäkrade. Den försäkrades dödsfall ska anmälas snarast möjligt. Vid dödsfall innan utbetalning av ålderspension påbörjats, ska anmälan göras till Folksam genom Pensionsvalet. Vid dödsfall under pågående utbetalning ska anmälan göras till Folksam. Dödsfallsintyg och släktutredning från Skatteverket ska bifogas anmälan. På begäran ska kompletterande handlingar och uppgifter i övrigt som är av betydelse för bedömning av rätten till ersättning lämnas.

Om en utbetalning begärs och det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

12 Medgivande

Medgivande att inhämta upplysningar från läkare, annan sjukvårdspersonal, sjukhus, annan sjukvårdsinrättning, Försäkringskassan eller annan försäkringsinrättning ska lämnas på begäran.

13 Felaktigt utbetalt belopp

Om försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare lämnat sådan uppgift till Folksam eller Pensionsvalet att utbetalning skett till fel mottagare kan Folksam inte göras ansvarig mot den rättmätiga mottagaren.

Om försäkrad eller förmånstagare har erhållit utbetalning med för högt belopp eller för tid då denne inte haft rätt till utbetalningen, kan Folksam återkräva eller kvittningsvis återta det felaktigt utbetalda beloppet.

14 Oriktiga uppgifter

Oriktiga uppgifter kan leda till att försäkringen blir helt eller delvis ogiltig och att utbetalning nekas eller sänks.

15 Räntebestämmelser

Utbetalning sker senast en månad efter det att Folksam mottagit fullständigt underlag för utbetalningen. Sker utbetalning vid ett senare tillfälle utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635).

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredning ska bedrivas med tillbörlig skyndsamhet

Även om dröjsmål inte föreligger utges ränta motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter från och med den 31 dagen efter att belopp förfallit till betalning. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår.

Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

16 Avgifter och skatter

16.1 Avgifter för KAP

Avgifter kan tas ut som procentuell avgift på pensionskapitalet och/eller som en styckekostnad per försäkring. Avgifter kan utgå för kapitalförvaltning, flytt av pensionskapital, utbetalning samt återköp och andra förfoganden över försäkringen.

Förvaltningsavgift tas ut löpande under försäkringstiden genom en minskning av pensionskapitalet från och med den dag försäkringen blir gällande. Vid dödsfall sker uttag av förvaltningsavgift, avseende fondförsäkring, fram till och med dagen för anmälan av dödsfallet. I annat fall tas avgiften ut fram till och med dagen för försäkringens avslutande.

Utbetalningsavgift tas ut i samband med utbetalning av försäkringen som ett avdrag från kapitalet.

Utöver avgifter tillkommer, avseende fondförsäkring, avgifter för fondförvaltning, vilka är de avgifter som vid var tid gäller för respektive fond som kan anslutas till försäkringen. Folksam har även rätt att ta ut avgifter vid transaktioner såsom byte av fond, med mera.

Avgifter tas ut enligt vid var tid gällande prislista, se folksam.se. Förändringar i prislistan gäller även för försäkringsavtal ingångna före avgiftsändringen.

16.2 Skatter

16.2.1 KAP

Inkomstskatt

Utfallande belopp beskattas som inkomst av tjänst. Folksam gör avdrag för preliminär skatt.

Avkastningsskatt

För KAP betalar Folksam, enligt lag, avkastningsskatt. Avkastningsskatten påverkar försäkringens värde.

16.2.2 GTP-familjeskydd

Inkomstskatt

Utfallande belopp beskattas som inkomst av tjänst. Folksam gör avdrag för preliminär skatt.

16.2.3 AGL

Inkomstskatt

Utfallande belopp beskattas inte.

17 Skaderegistrering

Bolaget använder sig också av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att bolaget får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annat försäkringsbolag. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till försäkringsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i avidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 241 71, 104 51 Stockholm. Se www.gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

18 Begränsning av ansvar

Folksam kan inte ställas till svars för ett meddelande eller ett dokument som fått felaktig lydelse, om rättelse vidtas så snart felet upptäckts.

Meddelande anses ha inkommit till Folksam den dag det ankomststämplats eller på annat sätt daterats hos Folksam.

Folksam är inte ansvarig för förlust som kan uppstå vid fördröjning av utredning rörande försäkringsfall på grund av krig, terrorattack, politiska oroligheter eller annan katastrofhändelse eller på grund av lagbud, myndighetsåtgärd eller stridsåtgärd i arbetslivet. Förbehållet om stridsåtgärd i arbetslivet gäller även om Folksam självt är föremål för eller vidtar sådan stridsåtgärd.

19 Begränsningar av försäkrings giltighet

19.1 Krigstillstånd i Sverige

Vid krigstillstånd i Sverige gäller särskild lagstiftning (lag (1999:890) om försäkringsverksamhet under krig eller krigsfara m.m.) i fråga om Folksamns ansvarighet och rätt att ta ut tilläggspremie (krigspremie). Folksam är fri från krigsansvarighet för försäkring som tecknats eller för utökning av försäkringsbelopp efter krigstillståndets inträde, eller inom en period av tre månader dessförinnan.

19.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige

Försäkringen gäller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar då den försäkrade deltar i krig eller i politiska oroligheter utanför Sverige. Den gäller heller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar inom ett år efter sådant deltagande och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

Deltagande i militär fredsbevarande verksamhet i FN:s regi eller enligt beslut av OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) räknas inte som deltagande i krig eller politiska oroligheter.

19.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter

Vistas den försäkrade utanför Sverige i område där krig eller krigsliknande politiska oroligheter råder – utan att själv delta – gäller följande: Tecknades försäkring eller utökades pensionsbeloppet i samband med utresan till eller under vistelse i området, och kriget eller oroligheterna då pågick eller uppenbar krigsfara förelåg, gäller inte försäkringen respektive utökningen för dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar under vistelsen i området eller inom ett år efter dess slut och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

20 Skydd av personuppgifter

Folksam värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam, behöver vi hantera dina personuppgifter för att kunna administrera försäkringsförhållandet, hantera anmälda skador, beräkna försäkringspremier eller för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig. De uppgifter vi behandlar kan vara ditt namn och adress, hälsoinformation, om det finns medförsäkrad, uppgifter om försäkringsfall och annan relevant information. Merparten av personuppgifterna samlas in från dig men vi kan även samla in uppgifter från en tredje part eller från offentliga källor. Personuppgifterna behandlas huvudsakligen för att visa kunna fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet. Vi kan även behöva hantera uppgifterna för att fullgöra en rättslig förpliktelse, för att fastställa, göra gällande eller försvara ett rättsligt anspråk eller när vi har ett berättigat intresse av att hantera dina uppgifter.

Kontaktuppgifter till det Folksambolag som är ansvarig för hanteringen av dina personuppgifter finner du i ditt. Du kan från och med 25 maj 2018 även kontakta Folksams dataskyddsbud på dataskyddsbud@folksam.se.

Vi kommer att spara dina personuppgifter så länge vi behöver dem för att uppfylla det ändamål för vilka de samlats in. Därefter raderar vi uppgifterna.

Dina personuppgifter hanteras med sekretess enligt Folksams etiska regler. Dina adressuppgifter och grundläggande uppgifter om ditt avtal hanteras i ett för Folksambolagen gemensamt kundregister för bland annat automatisk adressuppdatering och samordning av bolagens information och marknadsföring till dig. Vi kan även behöva lämna ut vissa personuppgifter till återförsäkringsbolag.

Om uppgifterna överförs till ett land utanför EU, säkerställer vi att sådan överföring är laglig, exempelvis genom att använda de standardiserade modellklausuler för dataöverföring som antagits av EU-kommissionen och som finns tillgängliga på EU-kommissionens webbplats.

Du har rätt att få information om vilka uppgifter som vi behandlar om dig, att få felaktiga uppgifter rättade, att begära att vi begränsar vår behandling och att dina uppgifter överförs till annan part samt invända mot den behandling vi utför. Du har även rätt att inge klagomål till ansvarig tillsynsmyndighet.

Läs mer om Folksams hantering av personuppgifter och dina rättigheter på [folksam.se/personuppgifter](https://www.folksam.se/personuppgifter).

21 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism

Folksam följer ett strikt regelverk för att förhindra att dess produkter och tjänster utnyttjas för finansiell brottslighet. Försäkringstagare, försäkrad och andra personer relaterade till försäkringsavtalet är skyldiga att förse Folksam med all nödvändig information och dokumentation med anledning av tillämplig lagstiftning.

Folksam har rätt att

- begränsa ett befintligt avtal samt vägra att ingå nytt avtal om förutsättningarna i första stycket inte är uppfyllda eller i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism föreligger
- avsluta avtalsförhållandet om det på skälig grund kan misstänkas att nyttjandet av Folksams produkter eller tjänster utgör led i penningtvätt eller finansiering av terrorism
- dela information till andra bolag inom Folksamgruppen i syfte att upptäcka och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

22 Ändring av försäkringsvillkor

Folksam får anpassa försäkringsvillkoren till framtida ändringar av Avtalsförsäkringar KFO-LO liksom till ändringar av planens tillämpning som beslutats av kollektivavtalsparterna eller av behörigt organ utsett av dessa, till exempel KFF-nämnden, utan samtycke från försäkringstagare, försäkrade eller förmånstagare. Förändringar i försäkringsvillkor kan göras av Folksam under avtalstiden om detta är nödvändigt med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndigheters föreskrifter eller ändrad rättstillämpning. Ändringar kan även göras av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagarna eller andra förmånsberättigade.

Ändring av dessa försäkringsvillkor ska godkännas av KFF-nämnden.

Ändring av försäkringsvillkoren träder i kraft månaden efter den månad ändringen gjordes eller vid den tidpunkt som kollektivavtalsparterna eller behörigt organ utsett av dessa bestämmer.

23 Tolkning av försäkringsvillkor

Arbetsgivaren, den försäkrade eller efterlevande kan begära att fråga som angår honom/henne och som berör tolkningen av försäkringsvillkoren eller bestämmelser i övrigt avseende försäkringarna ska behandlas i KFF-nämnden. Folksam kan också rådfråga KFF-nämnden om tolkning av försäkringsvillkor och bestämmelser i övrigt rörande försäkringarna.

24 Om vi inte skulle komma överens

24.1 Vänd dig först till oss på Folksam

Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam eller överprövat enligt nedan.

Genom konsumentvägledaren i din kommun, eller genom Konsumenternas bank- och finansbyrå eller Konsumenternas försäkringsbyrå kan du få vägledning i frågor som rör försäkring och sparande enligt nedan.

24.2 Din rätt till överprövning av ditt ärende

Om du inte är nöjd med Folsams beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning eller tillämpning av AGL, avvecklingsförmån STPK, KAP, GTP-Familjeskydd prövas din fråga i första hand av KFF-nämnden. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till Pensionsskiljenämnden enligt pensionsplanens bestämmelser.

24.3 Kundombudsmannen Folksam

Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande- och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam lämnat slutligt besked.

Adress: 106 60 Stockholm
Telefon: 020-65 52 53
E-post: kundombudsmannen@folksam.se
folksam.se/kundservice/kundombudsmannen

24.4 Nämnder

KFF-nämnden svarar för tolkningen av AGL, avvecklingsförmån STPK, KAP, GTP-Familjeskydd och är i övrigt rådgivande till försäkringsgivaren. Försäkrad, försäkringstagare eller ersättningsberättigad kan begära att fråga som angår honom ska tas upp till behandling i KFF-nämnden.

Adress: Pensionsvalet PV
Box 90 209
120 23 Stockholm
Telefonnummer: 020-650 111
E-postadress: info@pensionsvalet.se

24.5 Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN är en statlig myndighet som kostnadsfritt prövar de flesta tvister om privatpersoners försäkringar, dock inte tvister som rör ett lägre belopp. Undantag finns och framgår av ARN:s hemsida. Anmälan till ARN måste göras senast inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till Folksam.

Adress: Box 174
101 23 Stockholm
Telefon: 08-508 860 00
e-post: arn@arn.se
webb: arn.se

24.6 Allmän domstol

Tvist med Folksam kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskyddsförsäkring kan du få ersättning därifrån för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

24.7 Konsumentvägledning

Konsumenternas försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 24215
104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Konsumenternas bank- och finansbyrå

Konsumenternas bank- och finansbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör sparande, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 24215
104 51 Stockholm
Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Kommunal konsumentvägledning

Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden. Se din kommuns hemsida.

25 Begreppsförklaringar

Arbetsförmåga

Med arbetsförmåga menas i dessa villkor att en försäkrad på grund av sjukdom eller olycksfall har förlorat arbetsförmågan eller fått den nedsatt med minst 25 procent.

Folksam kooperativa tjänstepensioner

Folksam kooperativa tjänstepensioner är den övergripande benämningen för verksamhet som bedrivs av Folksam som försäkringsgivare och administratör av i första hand kollektivavtalade tjänstepensionsavtal för anställda inom Kooperation och folkrörelse.

Fond

Med fond avses värdepappersfond vilken består av finansiella tillgångar som bildats genom kapitaltillskott från allmänheten. Fonden ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 5 kap lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Fondförsäkring

Försäkring där den försäkrade själv har möjlighet att placera sitt sparande i olika fonder och tar den finansiella risken själv.

Fribrev

Fribrev innebär att det inte längre betalas in premie till en pensionsförsäkring. Pensionens värde beror då på de pengar som hunnit betalas in.

Förlängd livränta

Förtidspensionerad som den 31 december 1996 omfattades av försäkringsavtal om STPK och som den 31 december 1996 uppbar livränta enligt lagen om arbetsskadeförsäkring eller enligt samma lag får livränta till följd av arbetsskada som inträffat före 1997, har från och med den månad den anställde fyller 65 år rätt till förlängd livränta från AFA Trygghetsförsäkring. Här avses även den som den 31 december 1996 var sjuk och som i direkt anslutning till denna sjukperiod får sjukersättning eller aktivitetsersättning (före 2003: förtidspensioneras).

Förlängd livränta beräknas enligt särskilda bestämmelser och med hänsyn bland annat till tillgodoräknade STPK-år och livräntegrundande lön under dessa STPK-år. Livräntans storlek för aktuella åldersgrupper ska motsvara de riktmärken för pensionsnivåer som gäller för anställd som omfattas av de definitiva övergångsreglerna från STP.

Förlängd livränta beräknas i proportion till den nedsättning av arbetsförmågan som arbetsskadan givit upphov till.

Förmånstagare

Förmånstagare är den som enligt förmånstagarförordnande har rätt till försäkringsbelopp eller försäkring.

Försäkrad

Försäkrad är den anställde på vars liv och hälsa försäkringen gäller.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med.

Försäkringsbesked

Innehåller upplysningar om försäkringsförmånernas art och storlek.

Försäkringsbrev

I denna handling framgår uppgifter om vem som är försäkringstagare, försäkringens omfattning, försäkringsperiod, premie, betalningsperiod med mera.

Försäkringsvillkor

Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare, försäkringstagare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Försäkringstagare

Fysisk eller juridisk person som har tecknat försäkring med försäkringsgivare eller som har övertagit en försäkring. För försäkring som tecknas enligt dessa villkor är det arbetsgivaren som är försäkringstagare.

Förvaltningsavgift

Motsvarar en viss procent av förvaltad genomsnittskapital. Ingår i Folksams driftskostnader. Redovisas på värdebeskedet.

Kollektivavtal

Skriftligt avtal mellan arbetstagarorganisation och arbetsgivarorganisation eller enskild arbetsgivare vilket reglerar löner och övriga anställningsvillkor för arbetstagare.

Sjuklivränta

Förtidspensionerad som den 31 december 1996 omfattades av försäkringsavtal om STPK har från och med den månad den anställde fyller 65 år rätt till sjuklivränta från AFA Sjukförsäkring. Här avses även den som den 31 december 1996 var sjuk och som i direkt anslutning till denna sjukperiod får sjukersättning eller aktivitetsersättning (före 2003: förtidspensioneras). Sjuklivräntan beräknas enligt särskilda bestämmelser och med hänsyn bland annat till tillgodoräknade STPK-år och livräntegrundande lön under dessa STPK-år. Livräntans storlek för aktuella åldersgrupper ska motsvara de riktmärken för pensionsnivåer som gäller för arbetare som omfattas av de definitiva övergångsreglerna från STP.

Sjuklivräntan beräknas i proportion till den nedsättning av arbetsförmågan som sjukdomen eller olycksfallet givit upphov till.

Utbetalningsavgift

Motsvarar en viss procent av utbetalt belopp. Redovisas på värdebeskede

